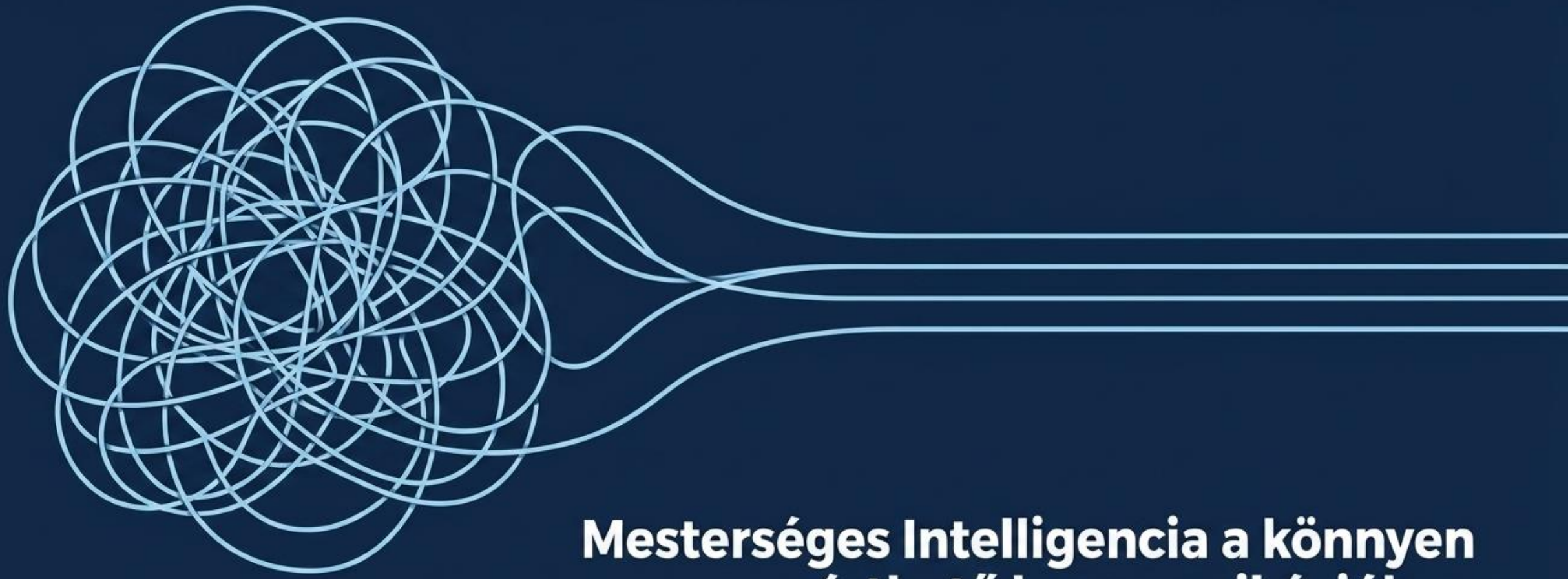
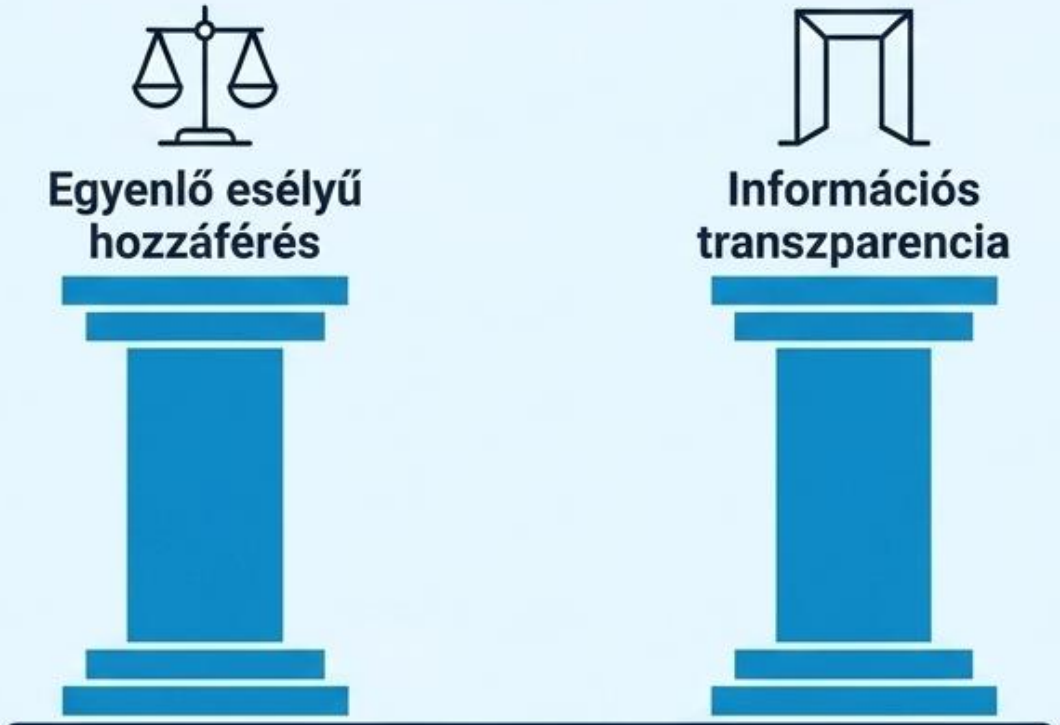

Mesterséges Intelligencia a könnyen érthető kommunikációban

Farkasné dr. Gönczi Rita

NotebookLM

Az információhoz való hozzáférés alapvető emberi jog

A könnyen érthető kommunikáció a köznyelvben vagy összetettebb nyelvi szinten megjelenő információ tartalomegységeinek megjelenítése vagy önálló információs tartalom kidolgozása egyszerű, letisztult formában, mely az információ megértését szolgálja (Farkasné Gönczi 2018).

NotebookLM

Kinek tervezzük a könnyen érthető kommunikációt?

Megértési nehézséggel élő személyek

Tanulási nehézségek esetén

Idősek, akiknek az információfeldolgozás lassabbá vált

Közös társadalmi hatás: A mindennapi önállóság és döntési képesség megerősítése.

NotebookLM

A nemzetközi és hazai szakmai keretrendszer

Inclusion Europe

Nemzetközi szabályrendszer és európai standardok.

ÉFOÉSZ

Hazai gyakorlat és a magyar nyelvű adaptáció pontos irányelvei.

Szintrendszerek és az AI korlátai

Szintek: „A” szint (nagyon egyszerű) és „B” szint (funkcionális).

Kutatási konklúzió: Az AI kiváló első szintű szűrő, de emberi felügyelet nélkül hajlamos a fontos információk túlzott kihagyására.

NotebookLM

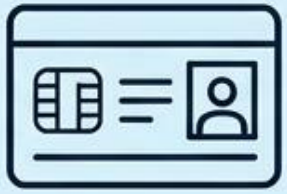
A kutatás valós életterületeken tesztelte az AI szöveggenerálási képességeit

Kiindulópont: A Támogatott Lakhatás (TL) folyamataiban felmerülő komplex szükségletek vizsgálata.

Háztartás & Önkiszolgálás

Háztartási gépek tisztítása.

Pénzhasználat & Ügyintézés

Lakcímkártya igénylés és bejelentés.

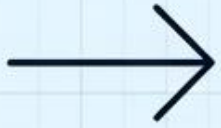

Közösségi élet & Lakáshasználat

Együttélési szabályok és házimunka.

NotebookLM

Három eltérő prompt-stratégia az AI irányítására

Prompt 1 (Alap)	Prompt 2 (Szabályos)	Prompt 3 (Példa alapú / Few-Shot)
		
Egyszerű fordítási utasítás.	Hivatalos KÉK útmutató szabályainak kötelező beépítése.	Előre elkészített, jó mintafordítások betáplálása.
⚠ Nincsenek háttérszabályok.	⚠ Link alapú betáplálás.	⚠ Tanítás konkrét mintákon keresztül.

Az eltérő bemeneti stratégiák különböző nyelvi kimeneteket eredményeztek.

NotebookLM

A témakörönkénti eredmények rávilágítanak az AI generálási mintázataira

Háztartási gép	**72 szó / 11 mondat** Összetett mondat: **2**	**175 szó / 19 mondat** Összetett mondat: **8**	**160 szó / 21 mondat** Összetett mondat: **7**
Lakcímkártya	**140 szó / 12 mondat** Összetett mondat: **8**	**148 szó / 19 mondat** Összetett mondat: **9**	**155 szó / 14 mondat** Összetett mondat: **8**
Együttélés	**161 szó / 22 mondat** Összetett mondat: **16**	**146 szó / 22 mondat** Összetett mondat: **12**	**168 szó / 28 mondat** Összetett mondat: **13**

NotebookLM

A nyelvtani anatómia bizonyítja: a példa alapú irányítás csökkenti a mondathosszt

Átlagos mondathossz

Prompt 1	Prompt 2	Prompt 3
8,28	7,81	7,66

Összes szó
373 (P1) → 483 (P3)

Egyszerűen bővített mondatok
14 (P1) → 30 (P3) ↑

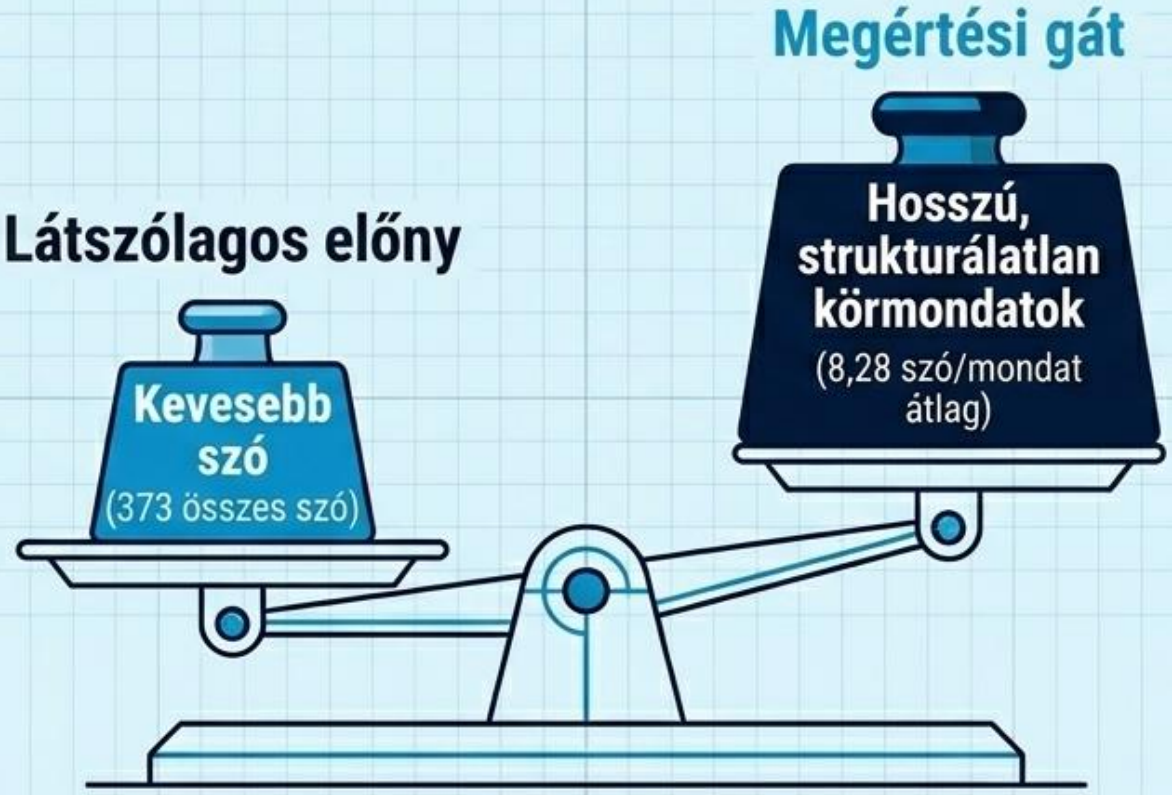
Összetett mondatok
26 (P1) → 28 (P3)

Igék száma
66 (P1) → 88 (P3) ↑

A példák betáplálása (Prompt 3) növeli a szavak számát, de javítja az olvashatóságot a rövidebb mondatokkal és több igével.

NotebookLM

A látszólagos egyszerűség csapdája: miért bukik el az alapvető AI utasítás?

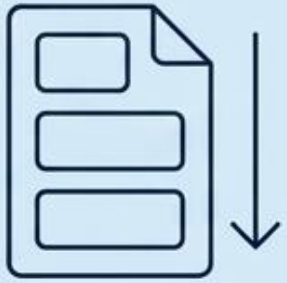
Hosszú mondatok:
A legmagasabb átlagos mondathossz a legelső, egyszerű promptnál jelentkezett.

Strukturálatlanság:
Az alapvető utasítás magas arányban generál összetett körmondatokat.

Következtetés: Az AI magától nem képes mélyreható nyelvi egyszerűsítésre. A rövidebb szöveg nem jelent automatikusan könnyebb érthetőséget.

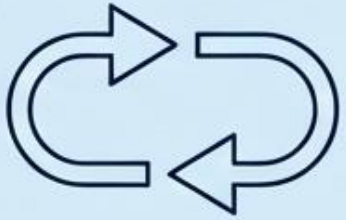
NotebookLM

A kognitív teher csökkentésének módszerei

A szövegtagolás a feldolgozás támogatása

A rövid, jól tagolt bekezdések és a világos alcímek (pl. kérdések formájában) segítik az információ gyors befogadását és a figyelem fenntartását.

Az ismétlések ereje

A Fordítás 2 tudatos szóismétlései nem stílushibák. Ezek a redundanciák elengedhetetlenek a súlyosabb intellektuális fogyatékossággal élők megértésének támogatásához.

NotebookLM

A felmérés alapján javasolt stratégia a szabályok és a példák szigorú, hibrid ötvözése

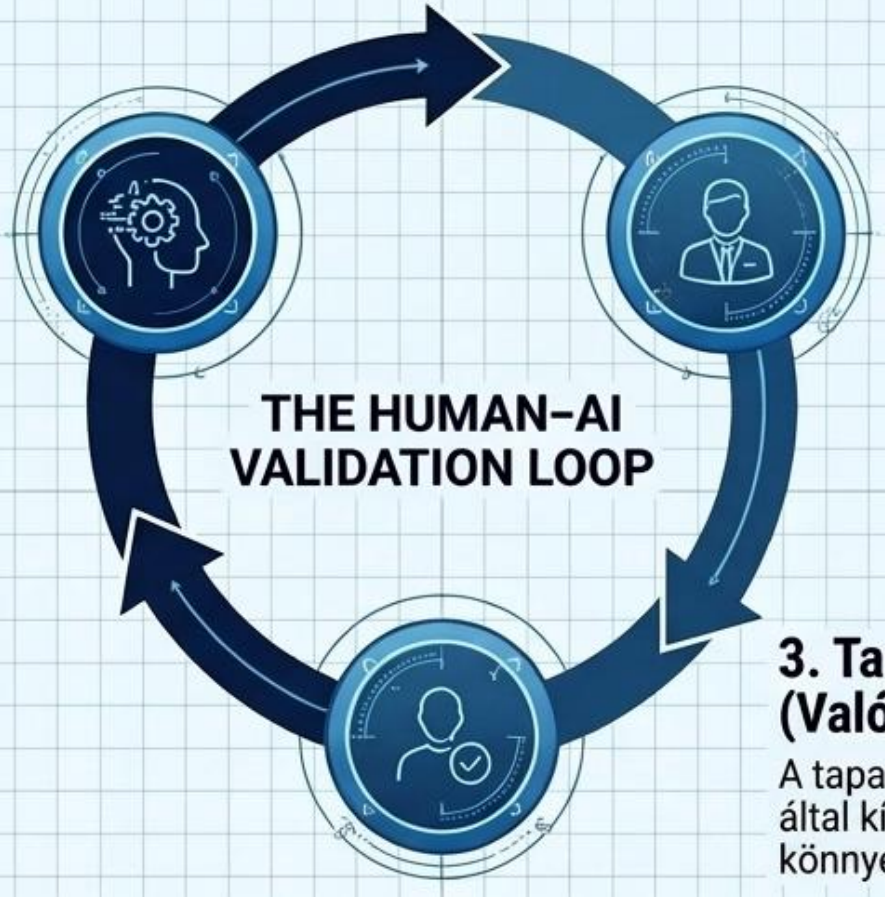
NotebookLM

Az akadálymentesítés emberi validáció nélkül elmélet marad

1. AI (Nyers fordítás)

Szöveggenerálás.

Veszély: Hajlamos információkat elhagyni vagy hallucinálni.

2. Humán szakértő

A szakmai, jogi és tartalmi pontosság ellenőrzése és javítása.

3. Tapasztalati szakértő (Valós érthetőség)

A tapasztalati szakértő önálló vagy mentor által kísért lektori munkája validálja a szöveg könnyen érthetőségét.

Az AI jó eszköz a nyers fordításhoz, de a valódi akadálymentesítést az emberi együttműködés hozza el.

NotebookLM

Semmi sem végleges a tapasztalati szakértő jóváhagyása nélkül

Az AI által készített és humán szakértő által pontosított szöveget mindig tapasztalati szakértői ellenőrzésének kell zárnia.

A valódi hozzáférhetőség nem rólunk, hanem velünk történik.

NotebookLM

Tapasztalati szakértő a lektori Munkában

Készítette: Bernáth Borbála

Szabados Miklós és Tóth Gábor

A lektori feladat a napi munkánk része

* Gáborral, Mikivel és Ritával a KÉK szövegeket szoktuk értelmezni, és gyakorolni.

* Ezzel megtanultuk átolvasni, átírni, aláhúzni a megadott nehéz szövegeket.

* Ennek kapcsán volt egy project, ahol ellenőrizhettük a plakátokat a Magyar Nemzeti Múzeumban, kiadványokat lektoráltunk, workshopokat tartottunk, képzési anyagot fejlesztettünk.

JELZŐRENDSZERREL DOLGOZUNK

A jelzőrendszert a mi csapatunk találta ki.

A jelzőrendszerrel javítjuk ki a szövegeket.

1) Érthetetlen szó: piros betűszín
2) Bonyolult mondat: Fekete aláhúzás
3) Túl választékos szóhasználat: Sárga szövegkiemelés
4) Rossz formai megoldások, rossz mondat szerkesztése: Szaggatott aláhúzás

Ez a menete a KÉK szövegnek

I. A KÉK szöveg érkezése
II. Átolvasása
III. Javítás a jelrendszer alapján
IV. A jó egységeinek elfogadása
V. Lektorált szöveg aláírása, keltezése

* A tapasztalati lektor
* javítja a szöveget, alaposan leellenőrzi, javaslatokat jelöl, az ellenőrző lapot kitölti és a lektorált szöveget átadja a megrendelőnek

A tapasztalati szakértők egy mentorral dolgoznak

- A mentor segít a fordítási munkában
- Támogatja és szervezi az egymásra épülő lépéseket
- Összeköti a fordításban dolgozókat
- Kérdéseket old meg

Lektori munka kihívásai

Nehézségek: többször kell átolvasni és rövidíteni
: más érintett fejével kell gondolkodni

Sikerélmények: mikor átadom a munkám részét a szakembereknek
: a fordítás, érthető, jó, használható

Megélések: számomra kinyílik egy olyan világ, ahol idegenek is betekintést nyerhetnek
: kihívásokkal teli, izgalmas munka

A lektori munka, mint szakértői munka:

Megfogalmazása: lefordítom mások munkáját és kiadom könnyen érthetők kiadványban, azoknak, akik, semmit nem értenek belőle

Mitől szakma ez: a sérült emberek érdekét képviselem a könnyen érthető füzetekben
: mások számára könnyen érthető lesz

Körülményei: megfelelő munkafeltételeket kell biztosítani, csend, fény,kényelem
: nyugodt, érthető , kiszámítható munka kiadás

Szempontok a lektori munkában:

Miért segít: abban, hogy a sérült embertársunk is Múzeumba járjanak
: olyan embereknek segít, akik nehezebben értik meg a szövegeket

Kor szerint: figyelni kell nyelvezetben, kifejezésekben, szóhasználatban

Téma szerint: pl.: nőgyógyászati témában, ez fiataloknak ajánlott
: az adott szakszavak egyszerűsítése a cél, plusz képhasználat

A lektori munka megélése a segítőnek

Mentorként: képessé teszem a tapasztalati szakértőket a legjobb teljesítményre

Koordinátorként: összehangolom a lektori munkát a többi szakemberrel

Fordítóként: a fókuszban a könnyen érthetőséget tartom

Tapasztalati Szakértői lektor fogalma

* Az a szakember, aki átnézi mások munkáját, és ellenőrzi a szövegeket.

* KÖSZÖNJÜK A FIGYELMET

Tapasztalati Szakértői dokumentum

Hiba típus	Aláhúzással jelzés
Bonyolult mondat	Van. 3 darab. Nincs.
Nehezen érthető szó	Van. ____ darab. Nincs.
Túl választékos szóhasználat	Van. 1 darab. Nincs.
Negatív mondat	Van. ____ darab. Nincs.
Számok nehezen érthetők	Van. ____ darab. Nincs.
Magyarázókép	Szükséges. Rendben van. Szükségtelen.
Egyéb javaslat Írd be a javaslatot	

A szöveg könnyen érthető.	Igen Javítani kell

Lektor aláírása: Bernáth Borbála